

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 338/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza**, Jána Kalinčiaka 1, Žilina, zastúpenej MAPLE & FISH s.r.o., Žižkova 22B, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/179/2022 z 30. októbra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. februára 2024 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutím najvyššieho súdu namietaným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania vo výške 485,12 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka v pozícii žalobkyne je účastníkom konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17C/146/2014, v ktorom sa domáhala proti žalovanej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 102 412 eur.

3. Sťažovateľkou uplatnený nárok vychádzal najmä z dodatku č. 1 k nájomnej zmluve č. 1/2009 z 1. júna 2009 uzatvorenej medzi sťažovateľkou ako prenajímateľkou a žalovanou ako nájomcom (ďalej len „nájomná zmluva“).

4. Sťažovateľka uzatvorila so žalovanou nájomnú zmluvu, ktorou za odplatu prenechala žalovanej do nájmu lesné a poľnohospodárske pozemky nachádzajúce sa v k. ú. Obyce, Opatovce a Volkovce,

a to na účely riadneho hospodárenia s týmito pozemkami a ich užívania. Lesné pozemky mali byť užívané k lesníckej činnosti v súlade s obvyklou lesníckou praxou, a to najmä na ťažbu dreva a s ňou súvisiace činnosti až po predaj dreva, na obnovu lesných pozemkov po takejto ťažbe či pestovanie mladých lesných porastov, a ostatné druhy pozemkov mali byť využívané na poľnohospodársku výrobu a výkon rybárskeho práva. Za prenechanie pozemkov žalovanej do nájmu bolo medzi zmluvnými stranami dohodnuté nájomné (odplata) vo výške 83 000 eur ročne bez dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

5. Na časti prenajatých pozemkov, konkrétne v k. ú. Opatovce, sa nachádza kameňolom „Kamenné vráta“ (vrch Benát). Medzi sťažovateľkou a žalovanou nebolo sporné, že v rámci tohto kameňolomu sa okrem kameňa, ktorý je potrebné vyťažiť priamo zo skaly, nachádzalo i približne 150 tisíc ton tzv. Fabišovho kameňa, t. j. kameňa, ktorý bol pred rokom 1950 vyťažený a ktorý sa desiatky rokov nachádzal v haldách na prenajatých pozemkoch.

6. V rozhodnom čase (t. j. v čase uzatvorenia a následného plnenia nájomnej zmluvy) zároveň v príslušnom regióne prebiehala výstavba diaľničného úseku R1, ktorú realizovala spoločnosť EUROVIA CS, a.s. organizačná zložka Slovensko (ďalej len „EUROVIA“). Spoločnosť EUROVIA mala preto záujem o dodávku kameniva (stavebného materiálu) pre tento projekt. Žalovaná bola v kontakte so spoločnosťou EUROVIA a mala záujem podieľať sa na dodávkach stavebného materiálu pri realizácii výstavby diaľničného úseku R1.

7. V priebehu júla 2009 sprostredkovala žalovaná rokovanie medzi zástupcami sťažovateľky [REDAKOVANÉ] (vikárom pre ekonomické záležitosti) a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ďalej zástupcom spoločnosti EUROVIA [REDAKOVANÉ] a žalovanou (konateľom [REDAKOVANÉ]). Na tomto rokovaní bola sťažovateľka oboznámená s možnosťou dodávať kameň spoločnosti EUROVIA a cenovou ponukou (12 Sk/tona kameňa, t. j. 0,40 eur/tona).

8. Uskutočnené rokovanie zástupcov sťažovateľky, žalovanej a spoločnosti EUROVIA a navrhnutá cena 0,40 eur za 1 tonu kameňa sa týkali nielen Fabišovho kameňa, ale i drveného kameňa, ktorý bolo potrebné v lome „Kamenné vráta“ ešte len dobývať.

9. K uzavretiu zmluvy týkajúcej sa dodávok kameniva (stavebného materiálu) pre účely výstavby diaľničného úseku R1 so spoločnosťou EUROVIA napokon nedošlo. Dňa 27. júla 2009 sťažovateľka so žalovanou uzavreli dodatok č. 1 k nájomnej zmluve. Dodatkom č. 1 sa sťažovateľka so žalovanou nad rámec oprávnení žalovanej z nájomnej zmluvy týkajúcich sa možnosti ťažby dreva, lesníckej činnosti a poľnohospodárskej výroby a výkonu rybárskeho práva dohodli na rozšírení predmetu nájmu o možnosť žalovanej vykonávať dobývanie nevyhradených nerastov v kameňolome „Kamenné vráta“ (po tom, čo tento získal chýbajúce banské povolenia). Sťažovateľka a žalovaná zároveň dojednali právo sťažovateľky na odplatu za dobývanie kameňa (čl. II.2 dodatku č. 1).

10. Konkrétna výška odplaty za dobývanie kameňa v lome „Kamenné vráta“ nebola v dodatku č. 1 dohodnutá. Sťažovateľka (zastúpená vikárom pre ekonomické záležitosti [REDAKOVANÉ], ktorý mal túto záležitosť v rámci diecézy na starosti) a žalovaná (zastúpená [REDAKOVANÉ]) sa neskôr v priebehu roku 2010 na spoločnom rokovaní dohodli na odplate vo výške 0,40 eur za tonu kameňa vyťaženú z kameňolomu, pričom táto dohoda zahŕňala drvený kameň, ktorý bolo

treba dobývať (ťažiť), ako aj už vyťažený Fabišov kameň. Existencia takejto dohody bola opakovane potvrdená samotnou žalovanou.

11. Dňa 8. februára 2011 zaslala zástupkyňa riaditeľa žalovanej e-mail vikárovi pre ekonomické záležitosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], v ktorom ho informovala, že žalovaná za rok 2010 odobrala (t. j. vrátane ťažby) celkom 292500 ton kameniva a v roku 2011 predpokladá odobrať (vrátane ťažby) ďalších 200000 ton kameniva. V uvedenom e-maile zástupkyňa riaditeľa žalovanej zároveň potvrdila, že sťažovateľka je oprávnená za 292500 ton kameniva za rok 2010 vystaviť žalovanej faktúru vo výške 117 000 eur bez DPH (t. j. $292500 \text{ ton} \times 0,40 \text{ eur/tona} = 117 000 \text{ eur}$), čo malo podľa zástupkyne riaditeľa žalovanej zodpovedať nájomnej zmluve (vrátane dodatku č. 1), ako i vzájomnej dohode zmluvných strán (t. j. sťažovateľky a žalovanej) týkajúcej sa kameniva. Sťažovateľka následne vystavila faktúru č. OF110024 na sumu 117 000 eur a žalovaná túto faktúru žiadnym spôsobom nerozporovala a v plnej výške ju neskôr uhradila.

12. Informácia o množstvách vyťaženého kameniva v roku 2011 poskytnutá žalovanou bola v rozpore s informáciou o vyťažených množstvách kameniva poskytnutou pánom [REDAKOVANÉ] z obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Žalovaná musela v roku 2010 v skutočnosti vyťažiť viac kameniva ako množstvo, ktoré deklarovala a za ktoré poskytla sťažovateľke odplatu.

13. Z hľadiska predmetu konania bol podstatným bodom rokovania z 28. marca 2012 návrh žalovanej na úpravu/zmenu obsahu zmluvného vzťahu medzi zmluvnými stranami. Žalovaná navrhla, aby odplata poskytovaná sťažovateľke v súvislosti s ťažbou kameňa bola po zmene obsahu obligačného vzťahu medzi zmluvnými stranami vo výške 0,20 eur/tona kameniva (bez DPH). Táto cena mala podľa žalovanej predstavovať určitý kompromis medzi existujúcim zmluvným záväzkom žalovanej platiť za vyťažený kameň (vrátane Fabišovho kameňa) z kameňolomu „Kamenné vráta“ odplatu vo výške 0,40 eur/tona kameňa (žalovaná teda vyjadrila svoj záujem znížiť výšku odplaty poskytovanej sťažovateľke za vyťažené kamenivo) a údajnými cenami kameňa ťaženého v iných kameňolomoch v príslušnom regióne (tie sa mali podľa žalovanej pohybovať medzi sumami 0,05 eur až 0,15 eur). Uvedené tak potvrdzuje existenciu obligačného vzťahu medzi sťažovateľkou a žalovanou s presne vymedzeným obsahom, pričom výška odplaty za kamenivo vyťažené/odobraté z kameňolomu „Kamenné vráta“ predstavovala sumu 0,40 eur/tona vyťaženého/odobratého kameniva.

14. V súlade s návrhom žalovanej na zníženie výšky odplaty poskytovanej sťažovateľke za rozšírenie nájmu aj o činnosti spojené s odobratím (vrátane ťažby) kameniva v kameňolome „Kamenné vráta“ následne žalovaná predložila sťažovateľke návrh dodatku č. 2 zo 4. apríla 2012, ktorým sa strany mali dohodnúť na zmene výšky odplaty za tonu dobývaného kameňa (t. j. vo výške 0,20 eur/tona kameniva). S ohľadom na zjavnú ekonomickú nevýhodnosť dodatku č. 2 pre sťažovateľku sa táto rozhodla dodatok č. 2 neakceptovať, pričom nikdy nepristúpila k jeho uzatvoreniu.

15. Po odmietnutí dodatku č. 2 zo strany sťažovateľky začala následne žalovaná postupne v korešpondencii týkajúcej sa sporného množstva vyťaženého kameňa tvrdiť, že síce nespochybňuje svoj všeobecný záväzok uhrádzať sťažovateľke odplatu za dobývaný kameň podľa dodatku č. 1, no keďže dodatok č. 2 nebol podpísaný, tak medzi zmluvnými stranami údajne neexistuje žiadna dohoda o konkrétnej výške odplaty za dobývaný kameň.

16. Okresný súd rozsudkom č. k. 17C/146/2014-1175 z 25. februára 2020 žalobu zamietol z dôvodu, že sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno týkajúce sa základných predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu.

17. Na základe odvolania sťažovateľky Krajský súd v Nitre ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 9Co/128/2020 z 11. novembra 2021 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu, že sťažovateľka počas celého priebehu konania nepreukázala a ani len netvrdila, že došlo ku kumulatívne naplneniu všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.

18. V podanom dovolaní sťažovateľka uplatnila námietku nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a tiež dôvodila, že doteraz nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená otázka, či spôsobilým predmetom nájmu môže byť pozemok, na ktorom sa nachádza kameňolom (ložisko kameňa) v prípade, keď účelom užívania takéhoto pozemku je výlučne ťažba kameňa, resp. vyťaženie ložiska kameňa, ktoré sa ťažbou celkom spotrebuje a viac neobnoví, t. j. neprináša opakujúce sa plody a úžitky.

19. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 9Cdo/179/2022 z 30. októbra 2023 dovolanie sťažovateľky odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

20. Podstatou argumentácie sťažovateľky je skutočnosť, že podľa jej názoru je napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu arbitrárne a nepreskúmateľné.

21. Podľa sťažovateľky medzi výrokom a odôvodnením napadnutého rozhodnutia je zjavný nesúlad, keďže podľa výroku rozhodnutia najvyšší súd dovolanie odmietol, avšak v odôvodnení svojho rozhodnutia preskúmaval meritórne časť dovolacích námietok sťažovateľky, čo znamenalo, že dovolanie bolo minimálne v tejto časti prípustné (avšak podľa najvyššieho súdu nedôvodné) a výrok napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu mal v tom prípade znieť ako zamietajúci dovolanie (nie ako odmietajúci dovolanie).

22. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nesprávne vyhodnotil rozsah svojej prieskumnej právomoci, v dôsledku čoho sa odmietol zaoberať podstatnou časťou dovolacej argumentácie sťažovateľky, čím bola sťažovateľke odmietnutá spravodlivosť.

23. Najvyšší súd rozhodol o prakticky rovnakých skutkových okolnostiach rozdielne ako iný jeho senát vo veci vedenej pod sp. zn. 5Obdo/87/2020, v ktorej je vedený obdobný spor medzi rovnakými sporovými stranami (t. j. sťažovateľka a žalovaná) na takmer totožnom skutkovom základe, avšak s mierne odlišným predmetom sporu (t. j. ide o spor na rovnakom skutkovom základe vzniknutý z dodatku č. 1 nájmovej zmluvy, spor o existencii dohody o odplate medzi sťažovateľkou a žalovanou a jeho obsahom boli aj otázky právnej kvalifikácie uplatneného nároku, pričom odlišnosť predstavuje pôvod uplatneného nároku, keďže najvyšší súd v konaní so sp. zn. 5Obdo/87/2020 rozhodoval o odlišnej časti vyťaženia/odobratého kameniva).

24. Keď sa najvyšší súd obmedzil výlučne na potvrdenie záveru krajského súdu o nepreukázaní kumulatívneho splnenia predpokladov vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu, zúžil tak vlastnú prieskumnú právomoc. Navyše sa nevysporiadal ani s argumentáciou sťažovateľky o možnom inom

právnom posúdení (už) zisteného skutkového stavu veci, t. j. či nejde o napr. bezdôvodné obohatenie alebo nárok vyplývajúci z porušenia zmluvnej povinnosti vyplývajúcej z nájomnej zmluvy, resp. dodatku č. 1, a nezaoberal sa tým, či sťažovateľkou uplatnenému nároku nemohla byť poskytnutá právna ochrana na základe iného právneho titulu.

25. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že predmetom záväzkového vzťahu založeného dodatkom č. 1 nebolo užívanie nespotebiteľnej veci (pozemkov). To bolo predmetom už samotnej nájomnej zmluvy, za čo zmluvné strany zjednali odplatu vo výške 83 000 eur ročne. Predmetom dodatku č. 1 bolo poskytnutie oprávnenia bansky dobývať kameňolom „Kamenné vráta“, prípadne tento aj vyťažiť. Inými slovami, dodatkom č. 1 sťažovateľka prenechala žalovanej samotnú podstatu kameňolomu, t. j. možnosť vyťažiť v ňom nachádzajúci sa nevyhradený nerast do svojho vlastníctva (pričom touto ťažbou sa tento kameňolom, resp. nevyhradený nerast v ňom spotrebúva). Dodatkom č. 1 tak vznikol medzi sťažovateľkou a žalovanou nový záväzkový vzťah, ktorý nebol nájomným vzťahom, keďže jeho predmetom bolo oprávnenie žalovanej spotrebovať (vyťažiť) samotnú podstatu veci (ložisko nevyhradeného nerastu) vo vlastníctve sťažovateľky, ktorá sa v zmenenej forme (ako kamenivo) vyťažením stáva vlastníctvom žalovanej.

26. Konajúce súdy fakticky schválili stav, keď žalovaná je za sumu nájomného (t. j. zlomok trhovej ceny) oprávnená vykonávať ťažbu dreva na pozemkoch obrovskej rozlohy, ktorá presahuje rozlohu 25 km² a súčasne aj zadarmo uskutočňovať ťažbu kameniva v miliónových obratoch, a to na úkor vlastníka pozemkov, ktorý je fakticky diskvalifikovaný z akéhokoľvek ekonomicky rentabilného spôsobu užívania predmetu svojho vlastníckeho práva.

27. Je právne celkom irelevantné ako sťažovateľka uplatnila svoj nárok. Poskytnutiu súdnej ochrany totiž nebráni, ak sťažovateľka žalobou uplatnila svoj nárok ako zodpovednostný nárok z titulu vzniku škody, pričom v skutočnosti ide o nárok z titulu porušenia zmluvnej povinnosti alebo nárok z bezdôvodného obohatenia, či naopak.

28. Najvyšší súd venoval podstatnú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia argumentácii sťažovateľky týkajúcej sa uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/87/2020 z 27. októbra 2021, ktorým najvyšší súd zrušil právoplatný rozsudok krajského súdu sp. zn. 15Cob/148/2018 zo 17. septembra 2019. Uvedené rozhodnutia sa týkali takmer totožných skutkových okolností.

29. Vnútna protirečivosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu tak spočíva v tom, že najvyšší súd na jednej strane tvrdí, že krajský súd sa v konaní vedenom pod sp. zn. 15Cob/148/2018 mal zaoberať otázkou, či v danom prípade záver súdu prvej inštancie korešponduje so zisteným skutkovým stavom (t. j. totožnými skutkovými okolnosťami, o ktorých je vedené konanie), a na strane druhej najvyšší súd formalisticky a účelovo tvrdí, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/87/2020 nemá vplyv na preskúmané konanie, hoci sám uviedol, že závery z konania pred krajským súdom, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 15Cob/148/2018, boli podkladom pre posúdenie sťažovateľkou uplatneného nároku.

30. Z kasačného pokynu najvyššieho súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. 5Obdo/87/2020 vyplýva, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 15Cob/148/2018 vykazovalo existenciu väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) práve z dôvodu, že sa nevysporiadalo aj s možnosťou iného hmotnoprávneho posúdenia zisteného skutkového základu sporu.

31. Keďže sťažovateľka legitímne očakávala, že o skutkovo rovnakých prípadoch bude rozhodnuté po obsahovej stránke (t. j. materiálne) rovnako, tak tiež namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu v dôsledku odmietnutia súdnej ochrany, na základe čoho došlo a stále dochádza k spotrebovávaniu (ťažbe) jej výlučného vlastníctva (nevyhradených nerastov, t. j. kameňa z kameňolomu „Kamenné vráta“), a to na výlučný majetkový prospech žalovanej.

32. Dôsledkom vydania napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu dochádza k tomu, že žalovaná užíva spotrebiteľnú vec vo vlastníctve sťažovateľky, a to bez toho, že by za takýto spôsob užívania veci poskytovala sťažovateľke akúkoľvek odplatu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

33. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

34. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľka namieta, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu boli porušené jej označené práva. Napadnuté rozhodnutie sťažovateľka považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu ústavne neudržateľného riešenia otázky splnenia predpokladov zodpovednosti za škodu, prípadne možnosti posúdenia nároku sťažovateľky na základe iného právneho titulu a otázky, či spôsobilým predmetom nájmu môže byť pozemok, na ktorom sa nachádza kameňolom (ložisko kameňa), v prípade, keď účelom užívania predmetného pozemku je výlučne ťažba kameňa, resp. vyťaženie ložiska kameňa, ktoré sa ťažbou celkom spotrebuje a viac neobnoví. Sťažovateľka namietala aj skutočnosť, že najvyšší súd sa nevysporiadal ústavne udržateľným spôsobom s námietkou sťažovateľky, že v uznesení sp. zn. 5Obdo/87/2020 z 27. októbra 2021 riešil takmer skutkovo totožný prípad a v ňom zrušil právoplatný rozsudok krajského súdu sp. zn. 15Cob/148/2018 zo 17. septembra 2019. Sťažovateľka v rámci dovolania uplatňovala dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

35. Ústavný súd prioritne uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

36. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

37. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu s ústavou a dohovorom. Pre účely posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky sa ústavný súd podrobne oboznámil tiež s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu a tiež s obsahom odôvodnenia rozsudku okresného súdu, a to v súlade so svojim ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok.

38. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP založila na tvrdení o tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a toto rozhodnutie sťažovateľka považovala za nepreskúmateľné, arbitrárne, svojvoľné a zužujúce predmet konania a odvolania. Odvolací súd sa v rozsudku odmietol zaoberať otázkou existencie dohody medzi sťažovateľkou a žalovanou o odplate vo výške 0,40 eur za tonu vyťaženého kameňa, pričom rozsudok krajského súdu sp. zn. 15Cob/148/2018 zo 17. septembra 2019, z ktorého záverov vychádzali súdy oboch inštancií pri posudzovaní nároku sťažovateľky v tomto konaní, bol zrušený rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/87/2020 z 27. októbra 2021.

39. Najvyšší súd v tejto súvislosti v napadnutom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie v bodoch 26 až 34 odôvodnenia vysvetlil otázku neexistencie dohody o odplate za dobývanie nevyhradených nerastov žalovanou a skutočnosť, že žalovaná nemala povinnosť platiť sťažovateľke odplatu za vyťažený kameň, pretože z obsahu dodatku č. 1 k nájomnej zmluve nevyplýva žiadna skutočnosť odôvodňujúca záver, že by medzi zmluvnými stranami došlo k dohode o nároku sťažovateľky ako prenajímateľa na účtovanie ceny 0,40 eur za tonu vyťaženej horniny. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia taktiež vysvetlil, že pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody musia byť splnené predpoklady, ktorými sú a) porušenie právnej povinnosti, b) vznik škody a c) existencia príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody, t. j. *kauzálny nexus* medzi konaním/opomenutím a následkom. Z vykonaného dokazovania vyplývalo, že sťažovateľka v predmetnom spore neuniesla dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania základných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody, keď v prvom rade nepreukázala porušenie právnej povinnosti žalovanej, v dôsledku čoho sťažovateľke nemohla ani vzniknúť škoda (bod 21 odôvodnenia). Sťažovateľka nepreukázala porušenie právnej povinnosti žalovanej, ktorá mala spočívať v tom, že žalovaná mala oznámiť sťažovateľke skutočné množstvo vyťaženého kameňa (bod 21.1 odôvodnenia).

40. Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu je v tejto časti ústavne udržateľné. Ak sťažovateľka nepreukázala v konaní pred všeobecnými súdmi existenciu osobitnej dohody o cene za ťažbu nerastov, nebolo možné nárok sťažovateľky posúdiť ako dôvodný ani z titulu náhrady škody a rovnako ani na základe iného právneho titulu.

41. Pre posúdenie ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu je podstatné, že najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil a vysvetlil námietku sťažovateľky súvisiacu s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/87/2020 z 27. októbra 2021, ktorým bol zrušený právoplatný rozsudok krajského súdu sp. zn. 15Cob/148/2018 zo 17. septembra 2019, ktoré sa podľa názoru sťažovateľky vzťahovalo na totožnú vec. V uvedenom rozhodnutí súd

považoval za preukázané, že žalovaná bola na základe dodatku č. 1 k nájomnej zmluve oprávnená vykonávať dobývanie nevyhradených nerastov (ťažiť kameň na pozemkoch, ktoré boli predmetom nájmu) bez povinnosti platiť inú sumu okrem dohodnutého nájomného (bod 22 odôvodnenia). Z obsahu rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/87/2020 vyplýva, že predmetným rozhodnutím bol zrušený výlučne rozsudok odvolacieho súdu, a to bez posudzovania či akéhokoľvek spochybnenia vecnej správnosti záverov súdov oboch inštancií o neexistencii osobitnej dohody o cene za ťažbu nerastov (bod 22.1 odôvodnenia). Najvyšší súd uzavrel, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto dovolanie sťažovateľky bolo v tejto časti procesne neprípustné, čo bol dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP (bod 25 odôvodnenia). Uvedené odôvodnenie a na základe neho vyvedené závery smerujúce k výroku najvyššieho súdu sú podľa názoru ústavného súdu akceptovateľné.

42. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že sťažovateľka opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP založila na tvrdení o nesprávnom právnom posúdení otázky (ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), či spôsobilým predmetom nájmu môže byť pozemok, na ktorom sa nachádza kameňolom (ložisko kameňa), v prípade, keď účelom užívania predmetného pozemku je výlučne ťažba kameňa, resp. vyťaženie ložiska kameňa, ktoré sa ťažbou celkom spotrebuje a viac neobnoví. Sťažovateľka argumentovala, že právne posúdenie záväzkového vzťahu založeného medzi sťažovateľkou a žalovanou dodatkom č. 1 ako nájomného vzťahu je nesprávne, pretože záväzkový vzťah, ktorého predmetom je ťažba nevyhradeného nerastu majúceho charakter spotrebiteľnej veci, nie je možné pod takýto vzťah podriaďiť. Dodatkom č. 1 vznikol medzi stranami sporu nový záväzkový vzťah, ktorý nebol nájomným vzťahom, keďže jeho predmetom bolo oprávnenie žalovanej spotrebovať (vyťažiť) samotnú podstatu veci (ložisko nevyhradeného nerastu) vo vlastníctve sťažovateľky, ktorá sa v zmenenej forme (ako kamenivo) vyťažením stáva vlastníctvom žalovanej. Tento nový záväzkový vzťah z dodatku č. 1 existoval paralelne vedľa už skôr založeného nájomného vzťahu z nájomnej zmluvy. Ak prenechaním veci do užívania má dôjsť k spotrebovaniu majetkovej podstaty tejto veci, podľa sťažovateľky tak pojmovo nemôže ísť o záväzkový vzťah z titulu nájmu, keďže oprávnenie vec zničiť (spotrebovať) patrí výlučne vlastníkovi veci a nie je súčasťou užívacieho práva nájomcu.

43. Najvyšší súd v tejto súvislosti v napadnutom rozhodnutí uviedol, že takto zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP iba za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia odvolacím súdom predstavoval jedine a výlučne tie dôvody, pre ktoré nebolo odvolaniu sťažovateľky vyhovené a pre ktoré bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdené ako vecne správne (bod 33 odôvodnenia).

44. Pre posúdenie ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu je podstatné, že najvyšší súd zdôvodnil a vysvetlil, že v posudzovanom prípade neboli kumulatívne naplnené všetky zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, pretože sťažovateľka v konaní nepreukázala ani len primárny predpoklad vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu, a to porušenie právnej povinnosti zo strany žalovanej. Súd prvej inštancie síce v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na závery vyslovené v konaní vedenom pod sp. zn. 20Cb/43/2013, v zmysle ktorých v cene nájomného bola zahrnutá i ťažba nevyhradeného nerastu, jeho rozhodnutie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu ale nezáviselo od vyriešenia sťažovateľkou nastolenej právnej otázky (bod 34 odôvodnenia).

45. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že je nevyhnutné aj v tejto časti odmietnuť podané dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

46. Ústavný súd zastáva názor, že predmetná dovolacia otázka sa v okolnostiach daného dovolacieho konania netýkala takého záveru, na ktorom spočívalo napadnuté rozhodnutie, a to z dôvodu, že sťažovateľkou naformulovaná otázka nespĺňala atribút podstatnej otázky, od ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, keďže toto rozhodnutie záviselo od preukázania existencie dohody o nároku sťažovateľky ako prenajímateľa na účtovanie ceny 0,40 eur za tonu vyťaženej horniny žalovanou.

47. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Práve naopak, takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu relevantný právny predpis výslovne umožňoval, preto napadnuté rozhodnutie v predmetnom prípade nemohlo znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

48. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jeho závery, ku ktorým v napadnutom rozhodnutí dospel, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne), a tým za ústavne neudržateľné. Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom vo veci.

49. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

50. Najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľky je potrebné odmietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), preto absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a porušením práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

51. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná

v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). Ani z tohto hľadiska ústavný súd nezaznamenal nedostatky či inú zrejmu nespravodlivosť v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Navyše sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstate opakuje svoju argumentáciu uplatnenú v rámci podaného dovolania.

52. K namietanému porušeniu práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta ich porušenie v spojení s namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces alebo v nadväznosti na toto porušenie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľkou označených práv hmotného charakteru.

53. Ústavný súd preto konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zasahoval, preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

54. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu